

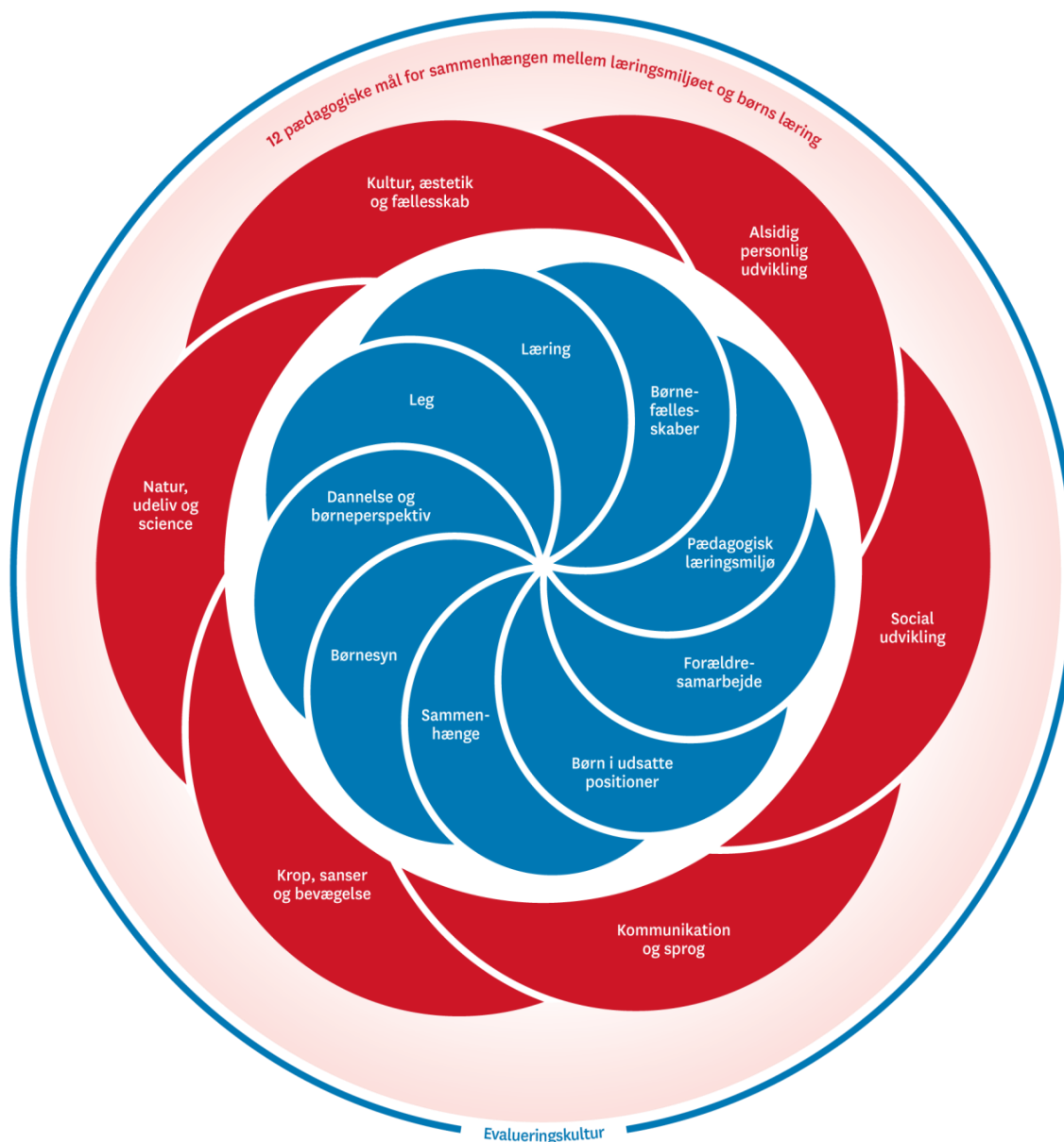
Pædagogisk læreplan for Børnehuset Birkemosen 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede](#)

[pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.](#)

Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Birkemosen er en 0-6 års institution, som i 2017 blev gennemrenoveret og i dag fremstår som et moderne og nyt børnehus, beliggende i området "Birkehaven".

Vi har 2 vuggestuegrupper og 2 børnehavegrupper med i alt ca. 60 børn. Derudover har vi to dagplejere tilknyttet, som kommer i legestue hver onsdag.

Vi ligger placeret naturskønt, med både skov og sø i nærområdet. Vil vi på oplevelse længere væk, har vi mulighed for at benytte vores elcykler.

I Rudersdal Kommune kompetence-uddanner man alle sine medarbejdere, både pædagoger og medhjælpere, i de nye styrkede læreplaner, som danner rammerne for den pædagogiske hverdag i institutionerne.

Birkemosen har åbent:

Mandag: 7.30 – 17

Tirsdag – torsdag: 7-17

Fredag: 7 – 16.30

Pædagogisk læreplan

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Børnesyn:

Det at være barn har værdi i sig selv og det ønsker vi skal være klart for børnene i Birkemosen. Vi ønsker at skabe rammer, hvor alle børn kan færdes trygt, tør udtrykke sig og bidrage med initiativer i fællesskabet.

Som redskab bruger vi bl.a. socio- og relationsmatrix; her udfylder personalet på stuen en matrix og får derved fokus på relationerne i børnefællesskabet. Vi anvender børneinterviews for at opnå et dybere indblik i det enkelte barns sociale trivsel og selvbillede.

Børneperspektiv og Dannelse:

Vi følger børnenes spor ved at observere og registrere deres interesser. Det kan fx være særligt legetøj og lege, udfordringer eller konflikter i børnegruppen, samt børnenes reaktionsmønstre ift. de tilbud vi giver dem.

Vi prioriterer tiden til at gå i dybden og justere vores forløb, så alle børns interesser forsøges imødekommet ved, at vi tager udgangspunkt i det enkelte barns perspektiv og oplevelse af aktiviteten.

Vi ser dannelse som et komplekst begreb med fokus på både proces og resultat. Målet er ikke et færdigt produkt, som kan vises frem til forældre og forvaltning, men er et spørgsmål om, at hvert barn har oplevelsen af en god proces gennem deltagelse.

"Dannelse er et komplekst begreb, men ofte hører man det reduceret til talen om, hvorvidt en person er dannet eller ikke dannet. Når man taler om et dannet menneske, menes et kultiveret menneske, som kender til litteratur, historie og kunst, som besidder gode manerer, og som har en værdig optræden. Dannelse er i denne form udtryk for et klassisk dannelsesideal, hvor det er den kultiverede borger, der er slutmålet for dannelsesprocessen. Denne definition af dannelse er imidlertid både unuanceret, utilstrækkelig og uodynamisk. Dannelse omhandler både resultat og proces. Dannelse betegner både de processer, et menneske indgår i, når det tilegner sig viden, holdninger og kunnen, og selve resultatet af disse processer, dvs. det dannede menneske" (Lars Wahlun Pedersen, 2013, s. 26)

Leg, Læring og Børnefællesskaber

Leg med andre børn er lig med læring. Når børn leger, gør de sig erfaringer om hvordan verden hænger sammen og de lærer at begå sig i hverdagen, både socialt og sprogligt.

Legen udvikler sig i takt med barnets alder. I vuggestuen er legen undersøgende, observerende og parallelt med de andre børn. Fra barnet er 2 år begynder venskaberne at etableres og i venskaberne udvikles barnets sociale kompetencer, som er et vigtigt fundament i børnenes fælles leg. Det er afgørende for børnene, at de oplever trivsel og glæde i deres institutionsliv, så de har overskud til at skabe relationer i børnegruppen. Det kan være svært at være i en leg. Børnene skal kunne tage initiativ, forhandle, videreudvikle og fantasere, for at kunne være deltagende i legen og dermed interessant for de andre børn. Har et barn vanskeligheder ved at lege med de andre børn, må det pædagogiske personale støtte op om legen, samt vejlede barnet, så det kan fungere i samspillet med de andre børn, da inklusion i børnegruppen er med til at styrke selvværd og legekompetencer.

Eksempel: Louis råber højt ude på legepladsen. "NEJ, Viggo, STOP". Viggo står sammen med en drengegruppe, som er i gang med at lege politi. Viggo skubber til Louis og griner samtidig, men siger ikke noget. Pædagogen ser at der er optakt til konflikt og går derhen. "Louis, jeg kan høre du råber meget højt. Kan du forklare mig hvorfor du råber?" "Viggo driller", siger Louis og er lige ved

at græde. "Jeg kan se, at du bliver ked af det, Louis", siger pædagogen og kigger på Viggo, som står og smiler. "Viggo, Louis bliver ked af det, når du sparker til ham, det må du ikke. Er det fordi du gerne vil være med i drengenes leg?" Viggo kigger ned i jorden nu og nikker stille. "Drenge, Viggo vil rigtig gerne være med i jeres leg, kunne vi sammen finde en rolle til ham?", spørger pædagogen ud i gruppen. "Han kunne være røveren", siger Sebastian. "Eller han kunne være ham, som kom til skade, så politiet kom og undersøgte hvad der var sket", siger Matthias. "Røver", siger Viggo og smiler til pædagogen. "Fang røveren", udbryder Louis og så løber drengene efter Viggo, som skynder sig væk.

Refleksion: Pædagogen ved, at Viggo har udfordringer med sproget og derfor svært ved at fortælle, at han gerne vil være med i drengenes leg. Pædagogen hjælper Viggo med at sætte ord på, hvad det er han vil, da de andre drenge ikke forstår, hvorfor han driller/sparker. På denne måde hjælper pædagogen Viggo ind i en leg, ind i et fællesskab, som er vigtig for Viggos sociale udvikling.

Pædagogisk læringsmiljø

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Et læringsmiljø er ikke et fysisk rum, men er de værdier, som vi bygger det pædagogiske arbejde på, og de tanker vi gør os, om hvad børnene skal have ud af legen, de vokseninitierede aktiviteter, de børneinitierede aktiviteter, samt de spontane aktiviteter, med afsæt i vores pædagogiske grundlag. Det er det pædagogiske personalets opgave, at have blik for, at alle børn trives, lærer, udvikles og dannes i læringsmiljøerne.

Fra Birkemosen åbner, kan man samles i fællesrummet, hvor morgenmad tilbydes, eller barnet kan gå i gang med en leg på én af stuerne. Vi tilbyder morgenmad for at skabe et hyggeligt miljø, hvilket kan være med til at lette overgangen fra hjem til daginstitution. For nogle børn er det svært at sige farvel til mor og far, og vi støtter barnet ved at sætte ord på og rumme de følelser, der kan opstå.

Eksempel: *Astrid er lige ankommet. Man kan se, at hun næsten lige er vågnet. Hun hænger på sin far og vil ikke ned. Far forsøger at få Astrid ned, men hun knuger sig ind til sin far. Pædagogen sidder ved siden af. "Det er svært at sige farvel til far i dag", siger hun. "Det kan jeg godt forstå, Astid. Måske du kunne have lyst til at sidde lidt hos mig?" Astrid kigger på pædagogen. "Så kan du lige sidde her og vågne helt", siger pædagogen. Astrid slipper far og vil gerne ned på pædagogens skød. "God dag", siger far, mens Astrid kigger efter sin far, som går ud ad døren. Astrid sidder lidt hos pædagogen, hvorefter hun retter sig lidt op og kigger på morgenmadsbordet.*

Refleksioner: Dette er en rutinesituation, som foregår hver dag. Børn skal afleveres og mens nogle vinker til mor og far uden problemer, har andre lige brug for anerkendende ord, fysisk kontakt eller blot lige fordøje overgangen fra hjem til daginstitution. Astrid har brug for hjælp og det er pædagogen helt opmærksom på, og tilbyder sin hjælp, både med ord og kropsligt. Pædagogen bruger sin faglighed for at hjælpe barnet, sætter ord på og tilbyder nærvær.

En del børn, kan have svært ved at sige farvel til mor og far, og derfor er det afgørende, at de har skabt trygge tilknytninger til det pædagogiske personale, så barnets indre følelser er trygge. Det pædagogiske personale spejler sig i barnet og sætter ord på barnets følelser, således at barnet føler sig set og forstået. Det vigtigste for barnet er, at have det godt, hvilket ikke er en statisk tilstand, og det pædagogiske personale skal gennem hele dagen observere, spejle og afstemme barnets behov, for at barnet føler sig tryk og veltilpas. Her er kropslig nærhed vigtigt, hvor et kram eller en beroligende hånd på ryggen, ofte kan hjælpe.

I løbet af dagen foregår der en masse rutinesituationer, som alle er med til at skabe gode læringsmiljøer for børnene. En rutinesituation er alle de ting, som vi gør hver dag, f.eks. afleveringer, måltider, tage tøj af/på, pusle/toilet-besøg, afhentning mm. Rutiner er rigtig gode læringsmiljøer, for det er her barnet kan øve sig igen og igen, da de finder sted flere gang om dagen – hver dag! Vi lader barnet gøre det, som det selv kan og øve sig på ting, der også kan være lidt svære.

Eksempel: *"Det er frokosttid i vuggestuen og tid til at hente frokostvognen. På væggen hænger billeder af de ældste børn, som spiser sammen. Og så hænger der et billede af dét barn, som skal hente vognen". "Jeg vil hente vognen i dag", siger Mie. "Prøv at kigge på billedet ovre på vinduet", svarer pædagogen. Mie kigger hen på vinduet. "Hvem skal hente vognen i dag?", spørger pædagogen? "Det skal Marie", siger Mie glad og peger på Marie. "Ja, det er nemlig helt rigtig", siger pædagogen og kigger på Marie. "Kom du med mig ud og hent vognen, siger pædagogen. Marie smiler og tager pædagogens hånd. Mie sætter sig op til bordet.*

Refleksion: Børnene har hørt fra de voksne, samt selv erfaret, at der er helt styr på hvem der skal hente vognen, så der opstår sjældent konflikter omkring dette. Når børnene er aktive medskabere i overgangene, bliver de inddraget i processerne, og som aktive medskabere, giver tingene mere mening og læring opstår.

Når børnene leger i den mere børneinitierede leg, er de i højere grad med til at sætte rammerne og de voksne er bevidste om deres positionering, dvs. at gå foran ved at sætte en leg i gang; være ved siden af, ved at være med/observerende i legen; gå bagved, når børnene selv leger videre. For en del børn, kan den frie leg, være et svært rum at være i, da børnene her skal forhandle, lytte, svare og kunne bruge deres fantasi, for at være en del af en leg.

Eksempel: *Esben og Michael leger med scootere ude på legepladsen. "Så legede vi at du var røver og jeg skulle fange dig", siger Esben og suser afsted på scooteren. "Jeg er også politi", siger Michael, "og så legede vi at Mette (voksen) var tyven og at vi to skulle fange hende". "Jah", svarer Esben og sammen suser de over mod Mette.*

Refleksion: De 2 drenge sætter her selv rammerne for deres leg. De bestemmer helt selv hvordan legen foregår og hvordan den udvikler sig. Selv da Michael finder på noget andet, end det Esben foreslog, fortsætter legen og drengenes fantasi, forhandling og sprog udvikles.

Ved de voksenstyrede pædagogiske aktiviteter, er det pædagogiske personale bevidste om, at kombinere aktiviteten med lydhørhed og en legende tilgang, således at barnets medbestemmelse ikke hæmmes, i de ellers mere kontrollerede aktiviteter.

Eksempel: *Børnene skal sy karklude. Ida sidder helt stille og syr på sin klud. Johannes sidder ved siden af og har lidt svært ved at koncentrere sig. "Er det svært at sidde stille, Johannes", spørger pædagogen. Johannes smiler, men svarer ikke. "Du må gerne stå op, mens du syr", siger pædagogen. Johannes rejser sig op, men står nærmest og hopper, så det er lidt svært for ham at få nålen ind i hullerne. "Vi kunne også lege, at vi havde en hule under bordet, og at du så sad derinde og syede, Johannes", siger pædagogen så. "Jaah", udbryder Johannes og sætter sig ind under bordet og syr videre.*

Refleksion: I denne voksenstyrede aktivitet bruger pædagogen sin viden om drengen, således at han kan fortsætte aktiviteten, uden irettesættelser, men hvor drengens udgangspunkt tages i betragtning og aktiviteten bliver en succes for drengen, da pædagogen rammesætter den efter drengens behov.

I de forskellige læringsrum forsøger vi at opdele børnene i mindre grupper, da det er med til at styrke nærværet mellem de voksne og børnene. Det giver mere ro, plads og tid til at det enkelte barn kan komme til orde, og de sprogligt udviklende samtaler styrkes. Det pædagogiske personale har altid barnet i centrum, og tænker barnets næste udviklingstrin ind i tilrettelæggelsen af aktiviteter og opgaver.

Samarbejde med forældre om børns læring

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Birkemosen vægter vi en tillidsfuld relation mellem forældre og personale, da det gode forældresamarbejde er præget af åbenhed og dialog.

Al læring understøttes af trivsel. For at det enkelte barn trives, er det vigtigt at forældre og personale sammen benytter sig af deres særegne viden om barnet.

I hverdagen lægger vi vægt på, at have tid til de daglige beskeder i overleveringerne. Men er der noget som kræver tid, sætter vi et møde, hvor vi sammen kan aftale hvordan vi i fællesskab bedst mulig understøtter barnet i **dets (SKAL HER EVT STÅ "LÆRING, UDVIKLING OG DANNEELSE" I STEDET FOR HVERDAG?)** hverdag i institutionen og hjemme.

Generel information findes på børneruden/intranettet.

I Rudersdal kommune benytter alle dagtilbud "Hjernen og hjertet" som er et digitalt værktøj.

Der udarbejdes en dialogprofil ud fra det sæt spørgsmål om barnets udvikling, som både forældre og personale udfylder. Resultatet af denne bruges af personalet, til at forberede de årlige samtaler som forældrene tilbydes.

I denne profil afspejles de 6 læringstemaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og Bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Og man vil til samtalen "komme hele vejen rundt om barnet" i dets udvikling.

To gange om året holdes der forældremøde.

Det ene er et møde for Birkemosens forældre, hvor vi som oftest har et oplæg om noget som rører sig inden for børneverden. Derefter går vi på stuerne og taler om stuens trivsel, struktur og emner forældrene ønsker diskuteret.

Det andet møde er for alle forældre i Områdeinstitution Birkehaven. Oplægget hertil laves af områdeleder.

I Birkemosen har vi et forældre råd, bestående af _ forældre repræsentanter (som er valgt af den samlede forældregruppe), 2 personale repræsentanter (valgt af personalet) og daglig leder (Martin). De holder årligt

4-5 møder hvor der informeres om institutionen og diskuteres emner som enten er givet af bestyrelsen, ledelsen, personalet eller de øvrige forældre. Dvs at det bla er via forældrerådet man kan få diskuteret emner, man måtte synes har en relevans for huset og hverdagen.

Birkemosen har så en forældrerepræsentant, som sidder i forældrebestyrelsen, som er en sammenslutning af repræsentanter fra de øvrige institutioner i kommunen, ledelse og politikere (?).

Da sociale interaktioner er vigtige for alle, har vi i Birkemosen flere arrangementer, hvor forældre, søskende og evt bedsteforældre er inviteret. Disse er gode lejligheder for at bygge bro mellem barnets hjemme- og institutionsliv. Det er også ved disse, vi har mulighed for at snakke sammen og lære hinanden bedre at kende - både forældre og personale, men også forældre og forældre eller forældre og de andre børn.

Børn i udsatte positioner

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner har brug for ekstra opmærksomhed og ekstra omsorg. Vi kigger på hvad barnet mestrer og tilrettelægger pædagogiske tiltag, som støtter op om barnet og arbejder videre ud fra barnets udviklingsniveau.

Har fagpersonalet en bekymring for et barn, benytter vi TIFO (Tidlig Indsats og Forebyggelse), som er et refleksionsredskab, hvor barnets situation vurderes og skemaet kan bruges i samtalen med leder, kollegaer eller andre fagpersoner, hvis personalet mener, at der er behov for yderligere hjælp udefra. Tidlig indsats starter, når medarbejderne (teamet) eller ledelsen beslutter, at der er behov for at planlægge og iværksætte noget andet, end det der hidtil har været forsøgt i det daglige arbejde. Det vil sige, at der udarbejdes en indsatsplan, beskrives mål, indsatser og ansvarsfordeling.

Eksempel: Dennis er begyndt at reagere anderledes end han plejede. Pædagogen observerer en dreng, som holder sig meget for sig selv; ikke svarer på de spørgsmål han får; virker ked af det; leger med sig selv og ikke er den glade dreng, som Dennis plejede at være. Pædagogerne prøver flere gange, at få Dennis med i forskellige lege, men han bliver hurtigt udstødt af gruppen, da han ikke bidrager i legen. Pædagogerne er bekymrede for Dennis og snakker med hans forældre om situationen, da det nu har stået på i lang tid. Derhjemme oplever de ikke det samme som pædagogerne fortæller. Personalet udfylder en rød-gul-grøn, hvilket viser at Dennis ikke har nogle grønne farver, altså ikke har en god, tryk og tæt relation til en voksen i børnehaven. Pædagogerne igangsætter efterfølgende aktiviteter, hvor fokus er på at styrke nærværet i barn-voksen-relationerne og Dennis får tid, med den samme pædagog, hvilket bevirker at Dennis åbner sig op, begynder at samtale igen og efterfølgende føler sig tryk nok til at indgå i legerelationer med de andre børn.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Overgang til skole fra Birkemosen

“Alle børn skal møde voksne, som på den ene side anerkender deres behov for afhængighed og tilknytning og derfor giver omsorg, trøst, fysisk og følelsesmæssig nærhed og hjælp til følelsesregulering, og på den anden side anderkender det enkelte barns behov for selvstændighed og derfor støtter dets udforskning, nysgerrighed og stimulerer til læring ved en tydelig, struktureret og alderstilpasset pædagogik”. (Frit hugget fra ?)

Dette betyder at al læring i daginstitutionen, fra barnet er helt lille, er fundamentet for at det enkelte barn, vokser sig til at være et selvstændigt individ som har mod på og overskud og lyst til at indtage livet.

Og første step efter børnehaven er skolen.

For at være skoleparat kræver det, blandt meget andet, at man har udviklet nogle gode sociale kompetencer, med hvilket der menes, at man er en god kammerat, at man har empati og kan tænke på andre end sig selv.

Når barnet har forstået de sociale spilleregler (at kunne sidde stille, vente på tur og lytte til de andre), vil det være nemmere at kunne indgå i en struktureret hverdag og agere hensigtsmæssigt i den kontekst der nu er givet.

I Birkemosen arbejder vi i mindre grupper, på tværs af stuerne, hvor børnene som oftest er opdelt alders- eller udviklingsmæssigt. Hermed(/ ved?) deltager børnene i aktiviteter med den gruppe børn, som de på sigt forventes at skulle starte i skole med.

Det sidste år i børnehaven lægges der specielt vægt på pædagogiske aktiviteter, som styrker børnenes selvhjulpenhed, social forståelse og adfær.

Case:

“Alle er færdige med at spise frokost og vi skal på legepladsen. For ikke at sende for mange børn i garderoben på en gang, får alle de største børn lov at gå derud, først UDEN en voksen”

I denne situation giver vi børnene ansvar, for at de i garderoben selv får deres tøj på (selvhjulpenhed), hjælper de andre hvis de måtte have brug for det (social forståelse) og ikke “fjoller” rundt (adfær).

Når så den voksne kommer ud i garderoben, er det vigtigt at rose og anerkende børnene, hvis de har klaret opgaven. Samtidig med at man sætter sig ned og får opildnet de som måske ikke lige har kunnet trække bukserne over støvlen, lyne lynlåsen helt op eller ikke har fået bundet snørebåndet til at prøve igen med hjælp. Som oftest får de største børn så lov at gå ud alene, mens den voksne tager overtøj på.

Der er mange rutiner i løbet af dagen, hvor der er “læring til mestring”, hvis man som voksen gør sig det bevidst og lader børnene være aktive deltagere i situationen. Og jo mere man mestrer på forhånd, jo lettere er det at blive introduceret for de nye udfordringer der jo ligge i et skolestart.

Børnenes interesse for former, farver, mængder, størrelser, tal og bogstaver er noget vi har indtænkt hele deres institutions liv og ikke noget vi først øver det sidste år i børnehaven. Dette øver vi bla ved :

Vi benævner FARVER, FORMER (rund, firkantet, trekantet...) OG STØRRELSE (lille, større, størst) når vi arbejder med dem.

Børnene TÆLLER på skift, hvor mange vi er til Feks til samling eller ved spisebordet. Er vi flere i dag end i går (MÆNGDE)

Hvert barn har en skuffe med navn og billede på og i skuffen et skilt med sit navn. Dette kan de hente når de skal øve i at skrive sit navn. På denne måde får de lært BOGSTAVER. Både de som er i deres eget navn, men de lærer også de andre "børns bogstaver" ved at kigge på deres navne.

I April måned er der i kommunen et forløb for alle de kommende skolebørn. Børnene deles ind i to hold (alt efter hvilke skole de skal gå på) og har på skift en uges naturprojekt i Bistruphus med de børn som skal starte på "deres skole", personaler fra de alle institutioner og lærer/SFO personale. Ikke kun børnene får noget ud af dette projekt, da man som voksen også får lært af og sparret med hinanden på tværs. Når så børnene møder ind 1 Maj, så kender de allerede nogen og er startet med at danne sociale relationer.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Birkemosen ligger i et dejligt naturområde med gå-afstand til skov, sø og eng. I dagligdagen er det ofte naturen vi inddrager i vores ture ud af huset.

Vores målsætning ved en tur kan være:

- At få brugt KROPPEN i et anderledes terræn (Ujævn grund, balancere på træstammer, løbe over engen, hoppe over grene osv)
- At øve sig i at holde i hånd og gå i trafikken. Med dette styrkes den SOCIALEKOMPETENCE da man skal passe på sin håndmakker og den SPROGLIGEUDVIKLING styrkes når man går to og to og snakker. Sidst og ikke mindst lærer børnene LOKALOMRÅDET at kende når vi bevæger os rundt. Det sidste bliver så styrket, når vi hjemme i institutionen (evt til samling) taler om hvor vi hver især bor.
- Når vi færdes i naturen, taler og undersøger vi, det vi måtte møde på vores vej (vi kigger Feks på skovsneglen og ser hvad den gør når vi prikker forsigtigt til den, vi studere blomster og træer og taler om årstiderne, vi snakker om hvorfor køerne/fårene ikke er på marken lige nu osv) Herved fremmes børnenes nysgerrighed på NATUREN.
- At give nogle børn mulighed for, at vise andre sider af dem selv ved færdes i andre miljøer end "hjemme i Birkemosen". Hvis et barn Feks har svært ved at fastholde koncentrationen i længere tid i aktiviteter indenfor, kan det være at netop det barn er super god til at klatre i træer og kan vise og lære de andre børn det og på denne vis få styrket sin anerkendelse og position i børne gruppen - hvilket vil være med til at fremme barnets ALSIDIGE PERSONLIGE samt SOCIALE udvikling.
- En tur kan også være til biblioteket, hvor vi leger og låner bøger. Når vi er deroppe, er det vigtigt at børnene er klar over, at der er regler og normer, når man er på et bibliotek (man løber ikke rundt, man taler stille sammen og man rydder op efter sig selv etc) Ved at italesætte dette, lærer børnene at færdes "ude i samfundet blandt andre". Når vi hjemme læser de lånte bøger styrker vi børnenes SPROGLIGE kompetencer.
- I flere år har vi haft en aftale med det nært liggende plejehjem, om at de kommende skolebørn går Lucia dernede. Dette har været en god måde at lære børnene om "livets gang", da der som regel altid bliver stillet spørgsmål af børnene ("hvorfor kunne han ikke gå?", "Hvorfor savlede hun?" Eller lignende) og den anden vej er der ingen tvivl om, at det for de ældre er en glædende/livsbekræftende oplevelse når der kommer børn til huset.
- Når vi tager i teater, cirkus eller biograf (som oftest er arrangementer som kommunen står for i enten idrætscentret eller på biblioteket) er det med det formål at fremme børnenes FÆLLESKAB og deres KULTURELLE indsigt. Og vi vægter altid at efterbearbejde oplevelsen, enten ved at snakke om den eller måske tegne hvad der blev oplevet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Social udvikling

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Kommunikation og sprog

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Krop, sanser og bevægelse

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Natur, udeliv og science

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Kultur, æstetik og fællesskab

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Evalueringskultur

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

>Skriv her.<